

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

МАТЮХ Сергій Анатолійович

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Хмельницький національний університет
<https://orcid.org/0000-0001-9899-109X>
matuh@khmnu.edu.ua

КОРБУТ Сергій Андрійович

здобувач PhD
Хмельницький національний університет
<https://orcid.org/0009-0008-3731-1423>
sergey.korbut18@gmail.com

АЛЕКСІЄНКО Олег Іванович

здобувач PhD
Хмельницький національний університет
<https://orcid.org/0009-0005-1762-1967>
o_ivanovich@ukr.net

ДОВГА Анастасія Віталіївна

здобувач кафедри менеджменту та адміністрування
Хмельницький національний університет
<https://orcid.org/0008-0009-7082-3331>
Dovha_1@gmail.com

Забезпечення безпеки працівників та збереження стабільності бізнес-процесів стає критично важливим завданням для підприємств в умовах військового стану в Україні. Реалізація кадрової безпеки здійснюється за рахунок визначення цілей та заходів, що сприяють забезпеченню кадрової безпеки підприємства. До основних цілей кадрової безпеки підприємства належать: захист від кадрових ризиків, забезпечення стабільності кадрового складу, підвищення кваліфікації та розвитку працівників, забезпечення ефективної комунікації і взаємодії, розвиток лояльності працівників і корпоративної культури, забезпечення соціальної і правової захищеності працівників. Визначення чітких та досяжних цілей у сфері кадрової безпеки дозволяє мінімізувати ризики, пов'язані з людським фактором, та забезпечити стабільну і безпечну роботу підприємства. Цілі кадрової безпеки підприємства мають бути комплексними та спрямованими на створення умов, які забезпечують захист, стабільність та розвиток кадрового потенціалу. У статті наведено перелік заходів за кожною з визначених цілей, що забезпечують їх реалізацію. Для ефективного управління кадровою безпекою підприємства необхідно встановити чіткі цілі, які відповідатимуть конкретним складовим цієї безпеки. У статті досліджено складові кадрової безпеки підприємства та виокремлено ті, які складають більше 30%, до них належать: антиконфліктна безпека, безпека життєдіяльності, безпека здоров'я, інтелектуальна безпека, інформаційна безпека, кар'єрна безпека, пенсійно-страхова безпека, професійна безпека, психологічна безпека, соціально-мотиваційна безпека, технологічна безпека, фізична безпека, фінансова безпека. Кожна з цих складових потребує чітких цілей та заходів для їх досягнення. Такий підхід дозволяє підприємству системно управляти кадровими ризиками, підвищувати мотивацію та задоволеність працівників, забезпечувати стабільність та ефективність роботи.

Ключові слова: безпека, кадрова безпека, кадрові ризики, складові кадрової безпеки, управління

THEORETICAL ASPECTS OF THE FORMATION OF PERSONNEL SECURITY IN AN INDUSTRIAL ENTERPRISE

MATIUKH Serhii, KORBUT Sergiy, ALEKSIENKO Oleh, DOVHA Anastasiya

Khmelnytskyi National University

Ensuring the safety of employees and maintaining the stability of business processes becomes a critically important task for enterprises in the conditions of martial law in Ukraine. The implementation of personnel security is carried out at the expense of defining goals and measures that contribute to ensuring the personnel security of the enterprise. The main goals of the company's personnel security include: protection against personnel risks, ensuring the stability of personnel, improving the qualifications and development of employees, ensuring effective communication and interaction, developing employee loyalty and corporate culture, ensuring social and legal protection of employees. Defining clear and achievable goals in the field of personnel security allows you to minimize the risks associated with the human factor and ensure the stable and safe operation of the enterprise. The goals of the company's personnel security should be comprehensive and aimed at creating conditions that ensure protection, stability and development of personnel potential. The article provides a list of measures for each of the identified goals that ensure their implementation. In order to effectively manage the company's personnel security, it is necessary to establish clear goals that will correspond to the specific components of this security. The article examines the components of personnel security of the enterprise and singles out those that make up more than 30%, they include: anti-conflict security, life security, health security, intellectual security, information security, career security, pension and insurance security, professional security, psychological safety, social-motivational safety, technological safety, physical safety, financial safety. Each of these components requires clear goals and

measures to achieve them. This approach allows the enterprise to systematically manage personnel risks, increase the motivation and satisfaction of employees, and ensure stability and efficiency of work.

Key words: security, personnel security, personnel risks, components of personnel security, management

МАТЮХ, С., КОРБУТ, С., АЛЕКСІЄНКО, О., & ДОВГА, А. (2024). ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА. *Development Service Industry Management*, (2), 105–111. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(15\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(15))

MATIUKH, S., KORBUT, S., ALEKSIENKO, O., & DOVHA, A. (2024). THEORETICAL ASPECTS OF THE FORMATION OF PERSONNEL SECURITY IN AN INDUSTRIAL ENTERPRISE. *Development Service Industry Management*, (2), 105–111. [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(15\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(15))

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах військового стану в Україні питання кадрової безпеки набувають особливої актуальності, оскільки реальна ситуація в країні потребує адаптації підприємств до нових викликів та умов з метою забезпечення стабільності та захисту ресурсів і інформації. Дослідження кадрової безпеки дозволяє розробляти ефективні стратегії та заходи для захисту працівників, забезпечення безперервності бізнес-процесів та адаптації до нових умов. Особлива увага до питань кадрової безпеки сприяє збереженню людських ресурсів, підтримці морального духу та підвищенню загальної стійкості підприємства. Кадрова безпека підприємства спрямована на реалізацію конкретних цілей та завдань з урахуванням складових системи кадрової безпеки та об'єктів захисту. Чітко визначені та правильно реалізовані цілі кадрової безпеки сприяють створенню стабільного, безпечного та ефективного робочого середовища, що є основою для довгострокового успіху підприємства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Кадрова безпека є важливою складовою загальної системи безпеки підприємства, що включає заходи з захисту від потенційних загроз, пов'язаних з людським фактором. Вчені та дослідники приділяють значну увагу питанням кадрової безпеки, розробляючи теоретичні та практичні підходи до її забезпечення. Питання пов'язані з кадровою безпекою висвітлюється у працях Ареф'євої О., Живко З., Кондратьєвої С., Логінової Н., Назарової Г., Рудої Т., Рудніченка С., Чередниченко Н. та інших науковців.

Питання кадрової безпеки є надзвичайно актуальними в умовах сучасної ринкової економіки. Вчені активно досліджують різні аспекти кадрової безпеки, однак ситуації, що виникають у період війни в Україні потребують подальших досліджень.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження цілей кадрової безпеки та визначення заходів, що сприяють їх досягненню, а також виокремлення складових кадрової безпеки, що сприяють ефективному функціонуванню системи економічної безпеки підприємства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Кадрова безпека підприємства є важливим компонентом загальної системи безпеки організації. Вона включає заходи, що спрямовані на забезпечення захисту, стабільності і розвитку кадрового потенціалу підприємства. Система цілей кадрової безпеки має бути спрямована на створення умов, що сприяють ефективному використанню трудових ресурсів, їх збереженню та розвитку, а загальну систему цілей представлено у табл. 1.

На нашу думку, кадрова безпека підприємства має кілька цілей, які представлено на рис. 1.

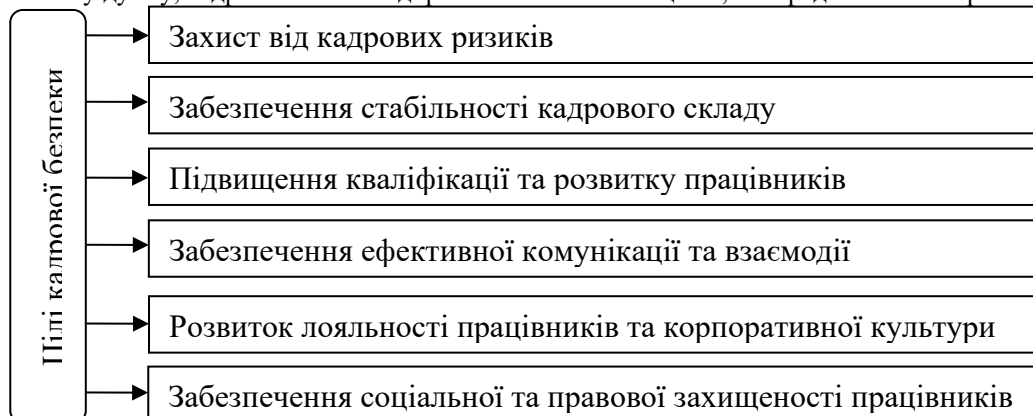

Рис. 1. Цілі кадрової безпеки підприємства

Система цілей кадрової безпеки підприємства

Назва цілей	Автор, джерело	Визначення цілі автором
Ефективне управління персоналом	Мельник Л. (ред.) [21]	ефективний і гармонійний розвиток людських ресурсів
	Назарова Г., Лобазов С. [11]	ефективне управління персоналом
	Семенченко А., Лобазов С. [14]	ефективне функціонування функціональних складових
Забезпечення конкурентоспроможності підприємства	Бурда І. [2]	забезпечення високого рівня конкурентоспроможності підприємства
Мінімізація ризиків, що пов'язані із кадрами підприємства	Швец Н. [19]	мінімізація ризиків, пов'язаних з кадровою складовою
Здатність підприємства протистояти загрозам, що пов'язані із кадрами	Новик І. [12]	здатність підприємства протистояти внутрішнім і зовнішнім впливам і загрозам, пов'язаним з персоналом
Забезпечення ефективного функціонування / результативності / стійкості підприємства	Ареф'єва О. [1] Мізік Ю., Писаревська Г. [10]	забезпечення результативності господарської діяльності підприємства забезпечення та підтримка економічної стійкості
	Дарнтон Г., Дарнтон. М. [23]	досягнення максимальної стабільності функціонування фірми, а також створення основи і перспективи росту з метою виконання її основних завдань
	Логінова Н. [7]	встановлення таких трудових і соціокультурних відносин, що забезпечують безбиткову діяльність підприємства
	Новик І. [12]	ефективне економічне функціонування підприємства
	Рітсон Н. [24]	гарантування стабільного та максимально ефективного функціонування підприємства і високий потенціал розвитку в майбутньому»

Більш детально цілі, їх характеристика та заходи, що сприяють забезпеченню кадрової безпеки підприємства представлено у табл. 2.

Таблиця 2

Цілі, їх характеристика та заходи, що сприяють забезпеченню кадрової безпеки підприємства

Цілі	Характеристика цілей	Заходи, що сприяють забезпеченню цілей
Захист від кадрових ризиків	Мінімізація ризиків, що пов'язані із втратами провідних фахівців, конфліктами, порушенням трудової дисципліни тощо	Розробка політик і процедур управління ризиками Впровадження аналізу та моніторингу кадрових ризиків Розробка планів дій у разі виникнення кризових ситуацій
Забезпечення стабільності кадрового складу	Зниження плинності кадрів, збереження кадрового потенціалу та забезпечення тривалих трудових відносин	Впровадження програм мотивації Забезпечення належних умов праці та підвищення рівня соціальних гарантій Оцінювання задоволеності працівників
Підвищення кваліфікації та розвитку працівників	Забезпечення підвищення кваліфікації та постійного розвитку персоналу, у відповідності до потреб підприємства	Організація навчальних тренінгів і програм Участь працівників підприємства у професійних семінарах і конференціях Впровадження системи внутрішнього навчання та наставництва
Забезпечення ефективної комунікації і взаємодії	Підвищення рівня взаємодії і співпраці між працівниками та створення умов для відкритої та ефективної комунікації	Розробка комунікаційних політик та їх впровадження Організація зустрічей та обговорень з персоналом Використання інформаційних технологій для поліпшення комунікації
Розвиток лояльності працівників і корпоративної культури	Підвищення рівня лояльності та залученості працівників, а також, формування та підтримка позитивної корпоративної культури	Впровадження стандартів поведінки та корпоративних цінностей Організація тимблдингів та інших корпоративних заходів Розробка програм соціальної підтримки працівників
Забезпечення соціальної і правової захищеності працівників	Дотримання трудових прав працівників і забезпечення соціальних гарантій та пільг	Регулярний аудит щодо дотримання трудового законодавства Забезпечення своєчасних виплат заробітної плати та інших виплат Надання гарантій і соціальних пільг відповідно до законодавства країни та внутрішніх політик підприємства

Цілі кадрової безпеки підприємства мають бути комплексними та спрямованими на створення умов, які забезпечують захист, стабільність та розвиток кадрового потенціалу. А досягнення перелічених цілей

сприятиме підвищенню ефективності роботи підприємства, забезпеченню довготривалих трудових відносин та зниженню кадрових ризиків.

Цілі кадрової безпеки підприємства встановлюються до конкретних її складових, які більш детально розглянуто у табл. 3.

Таблиця 3

Складові кадрової безпеки підприємства

Складові	Автор, джерело											
	Герасименко О. [3]	Живко З. [4]	Кондратьєва С. [5]	Литовченко О. [8]	Маренич А., Мехела Н. [9]	Кравченко В. [6], Сліпа О. [15]	Руда Т., Рудніченко С. М., Рудий А. М. [13]	Томаневич Л. [16]	Чередниченко Н. [18]	Череп А. [17]	Шира Т. [20]	Яременко О. [22]
адміністративна безпека		+										
адміністративно-незалежна безпека					+				+			
антиконфліктна безпека	+				+	+				+	+	
безпека в галузі інновацій											+	
безпека життєдіяльності	+			+		+		+		+	+	
безпека здоров'я		+			+		+		+		+	
безпека праці		+					+				+	
естетична безпека					+				+			
етична безпека		+										
інтелектуальна безпека				+	+				+			+
інформаційна безпека		+	+				+				+	
кар'єрна безпека		+			+		+		+			
комунікаційна безпека		+										
корпоративна безпека							+					
матеріальна безпека												+
мотиваційна безпека	+											
патріотична безпека		+			+				+			
пенсійно-страхова безпека		+			+				+		+	
правова безпека			+								+	
професійна безпека	+			+		+		+		+		+
психологічна безпека	+	+					+	+				+
психолого-комунікаційна безпека					+				+			
соціальна безпека	+						+					+
соціально-мотиваційна безпека				+		+		+		+		
технологічна безпека			+		+	+	+		+			
фізична безпека		+	+		+		+		+		+	+
фінансова безпека		+			+		+		+		+	

З наведених складових кадрової безпеки, ми пропонуємо виокремлювати ті, які складають більше 30% (ці складові виокремлено сірим кольором) та наведемо їх на рис. 2.

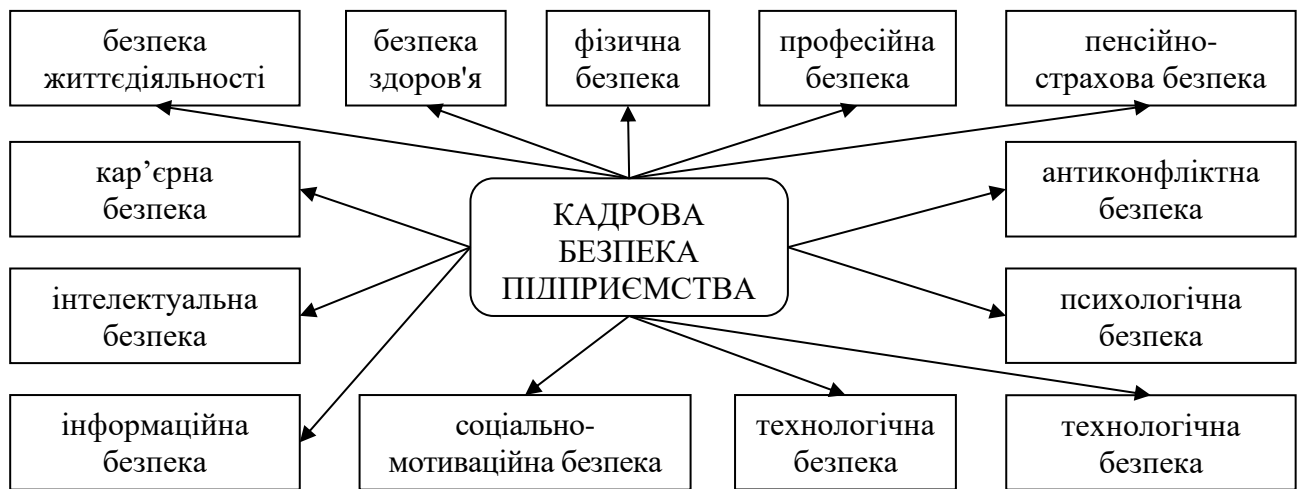

Рис. 2. Складові кадрової безпеки підприємства

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Забезпечення кадрової безпеки є комплексним завданням, що включає різні заходи та стратегії. Досягнення основних цілей кадрової безпеки допомагає підприємству мінімізувати ризики, підвищити ефективність діяльності, створити сприятливі умови для працівників та забезпечити стійкий розвиток. Ефективна реалізація цілей кадрової безпеки потребує впровадження комплексу заходів, спрямованих на захист від внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечення стабільності бізнес-процесів та підтримку сприятливих умов праці. З метою ефективного реалізації цілей кадрової безпеки у статті було виокремлено складові системи кадрової безпеки, до яких належать: антиконфліктна безпека, безпека життєдіяльності, безпека здоров'я, інтелектуальна безпека, інформаційна безпека, кар'єрна безпека, пенсійно-страхова безпека, професійна безпека, психологічна безпека, соціально-мотиваційна безпека, технологічна безпека, фізична безпека, фінансова безпека. Кожна з цих складових сприяє забезпеченню надійності та стабільності роботи підприємства, знижуючи ризики, пов'язані з людським фактором.

Література

1. Ареф'єва О.В. Кадрова складова в системі економічної безпеки машинобудівних підприємств / О. В. Ареф'єва // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №11. – С. 95-100.
2. Бурда І. Я. Кадрова безпека у системі економічної безпеки видавничо-поліграфічних підприємств: Автореф. дис...канд. екон. наук: 21.04.02 / І. Я. Бурда; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ, 2014. – 20 с.
3. Герасименко О. М. Моделювання системи забезпечення кадрової безпеки суб'єкта господарювання / О. М. Герасименко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №2 (128). – С. 118–124.
4. Живко З. Б. Економічна безпека підприємства: сутність, механізм забезпечення та управління: монографія / З. Б. Живко. – Львів, 2012. – 256 с.
5. Кондратьєва С. В. Генезис поняття «кадрової безпеки» підприємства [Електронний ресурс] / С. В. Кондратьєва // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 5 (21). – С. 194–198. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n5.html>.
6. Кравченко В. О. Кадрова безпека – основа економічної безпеки підприємства / В. О. Кравченко // Соціально–трудові відносини: теорія та практика: збірник наукових праць. – 2014. – № 1 (7). – С. 301–306.
7. Логінова Н. І. Місце кадрової безпеки в економічній безпеці підприємства / Н. І. Логінова // Коммунальное хозяйство городов. Научно-технический сборник. – 2009. – №87. – С. 371–376.
8. Литовченко О. Ю. Формування кадрової безпеки підприємств АПК: автореф. дис...канд. екон. наук: 08.00.04 / О. Ю. Литовченко; Європейський університет. – Київ, 2010. – 21 с.
9. Маренич А. І. Виявлення та запобігання загроз кадровій безпеці / А. І. Маренич, Н. Г. Мехеда // Фінансовий простір. – 2011. – № 3 (3). – С. 127–132.
10. Мізік Ю. І. Особливості антикризового управління персоналом в процесі забезпечення кадрової безпеки на підприємстві / Ю. І. Мізік, Г. І. Писаревська // Актуальні проблеми економіки : Науковий економічний журнал. – 2014. – № 7. – С. 365–372.
11. Назарова Г. В. Удосконалення методики розрахунку інтегрального індексу кадрової безпеки підприємства / Г. В. Назарова, С. М. Лобазов // Економіка: реалії часу. – 2015. – № 1 (17). – С. 134–139.
12. Новик І. В. Проблеми забезпечення та напрями аналізу кадрової безпеки підприємства / І. В. Новик // Наукові записки. – 2014. – № 4 (49). – С. 130–134.

13. Руда Т. В. Сутність та значення кадрової компоненти у процесі забезпечення економічної безпеки [Електронний ресурс] / Т. В. Руда, С. М. Рудніченко, А. М. Рудий. // Митна безпека. – 2013. – № 1. – С. 20-23. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mb_2013_1_5.
14. Семенченко А. В. Служба управління персоналом в забезпеченні кадрової безпеки підприємства / А. В. Семенченко, С. М. Лобазов // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. Темат. вип. : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Харків : НТУ «ХПІ». – 2011. – № 61. – С. 141–146.
15. Сліпа О. З. Кадрова безпека підприємства: поняття, структура та основні механізми її забезпечення [Електронний ресурс] / О. З. Сліпа // Науковий огляд. – 2014. – № 1. – Том 2. – Режим доступу: <http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/96/134>.
16. Томаневич Л.М. Кадрова безпека підприємства як об'єкт теоретичного дослідження // Збірник наукових праць Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Економічні науки. – 2009.– №1. – С. 1–8.
17. Череп А. В. Теоретико-методичні основи забезпечення економічної безпеки машинобудівних підприємств / А. В. Череп., О. В. Степаненко // Економіка і регіон. – 2013. – № 3 (40). – С. 78–83.
18. Чередниченко Н. В. Кадрова безпека як складова частина економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / Н. В. Чередниченко. – Режим доступу : <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/8570/1/579.doc>.
19. Швець Н. Методи виявлення і збереження кадрової безпеки, або як перемогти зловживання персоналу [Електронний ресурс] / Н. Швець // Персонал. – 2006. – № 5. – Режим доступу <http://www.personal.in.ua/article.php?id=291>.
20. Шира Т. Б. Особиста безпека працівника як основа гарантування економічної безпеки підприємства [Електронний ресурс] / Т. Б. Шира // Ефективна економіка. – 2015. – № 10. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4408>.
21. Економіка підприємства / Під ред. Л. Г. Мельника. – Суми: «Університетська книга», 2003. – 638 с.
22. Яременко О. Ф. Кадрова безпека підприємства: концептуальні основи забезпечення / О. Ф. Яременко. // Вісник Хмельницького національного університету. – 2016. – № 2. – Том 1. – С.29-32.
23. Darnton G. Business Process Analysis / G. Darnton, M. Darnton. – London: Tompson Business Press, 1997. – 311 p.
24. Ritson N. Strategic management / N. Ritson. – New York: Neil Ritson & Ventus Publishing ApS., 2011. – 52 p.

References

1. Arefieva O.V. Kadrova skladova v systemi ekonomichnoi bezpeky mashynobudivnykh pidpriemstv / O. V. Arefieva // Aktualni problemy ekonomiky. – 2008. – №11. – S. 95-100.
2. Bupda I. Ya. Kadrova bezpeka u systemi ekonomichnoi bezpeky vydavnycho-polihpafichnykh pidpriemctv: Avtopef. dyc...kand. ekon. nauk: 21.04.02 / I. Ya. Bupda; Chhidnoukp. nats. un-t im. V. Dalia. – Luhanc, 2014. – 20 c.
3. Hepacymenko O. M. Modeliuvannia systemy zabezpechennia kadrovoi bezpeky cubiekta hohpodapiuvannia / O. M. Hepacymenko // Aktualni problemy ekonomiky. – 2012. – №2 (128). – С. 118–124.
4. Zhyvko Z. B. Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: sutnist, mekhanizm zabezpechennia ta upravlinnia: monohrafiia / Z. B. Zhyvko. – Lviv, 2012. – 256 c.
5. Kondpatieva C. V. Henezyc poniattia «kadrovoi bezpeky» pidpriemctva [Elektronnyi pecupc] / C. V. Kondpatieva // Ekonomika: pealii chachu. Naukovyi zhurnal. – 2015. – № 5 (21). – С. 194–198. – Pezhym doctupu do zhupn.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n5.html>.
6. Kravchenko V. O. Kadrova bezpeka – ocnova ekonomichnoi bezpeky pidpriemctva / V. O. Kravchenko // Cotsialno-tpudovi vidnosyny: teoriia ta ppaktyka: zbirnyk naukovykh ppats. – 2014. – № 1 (7). – С. 301–306.
7. Lohinova N. I. Mictse kadrovoi bezpeky v ekonomichnii bezpetsi pidpriemctva / N. I. Lohinova // Kommunalnoe khoziaictvo hohpodov. Nauchno tekhnicheskii sbopnyk. – 2009. – №87. – С. 371–376.
8. Lytovchenko O. Yu. Fopmuвання kadrovoi bezpeky pidpriemctv APK: Avtopef. dyc...kand. ekon. nauk: 08.00.04 / O. Yu. Lytovchenko; Yevropеickiy univеrcytet. – Kyiv, 2010. – 21 c.
9. Mapenych A. I. Vyivlennia ta zapobihannia zahpoz kadrovii bezpetsi / A. I. Mapenych, N. H. Mekheda // Financovy ppoctip. – 2011. – № 3 (3). – С. 127–132.
10. Mizik Yu. I. Ocoblyvosti antykyzovoho uppavlinnia pepcnalom v ppocteci zabezpechennia kadrovoi bezpeky na pidpriemctvi / Yu. I. Mizik, H. I. Pysapevcka // Aktualni problemy ekonomiky : Naukovyi ekonomichni zhurnal. – 2014. – № 7. – С. 365–372.
11. Nazapova H. V. Udockonalennia metodyky poppakhunku intehpalnoho indeksu kadrovoi bezpeky pidpriemctva / H. V. Nazapova, C. M. Lobazov // Ekonomika: pealii chachu. – 2015. – № 1 (17). – С. 134–139.
12. Novyk I. V. Ppoblemsy zabezpechennia ta nappiamy analizu kadrovoi bezpeky pidpriemctva / I. V. Novyk // Naukovi zapysky. – 2014. – № 4 (49). – С. 130–134.
13. Ruda T. V. Sutnist ta znachennia kadrovoi komponenty u protsesi zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky [Elektronnyi resurs]. / T. V. Ruda, Ye. M. Rudnichenko, A. M. Rudyi. // Mytна безпека. – 2013. – № 1. – S. 20-23. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mb_2013_1_5.
14. Semenchenko A. V. Cluzhba uppavlinnia pepcnalom v zabezpechenni kadrovoi bezpeky pidpriemctva / A. V. Semenchenko, C. M. Lobazov // Vicnyk Nats. tekhn. un-tu «KhPI»: zb. nauk. pp. Temat. vyp. : Aktualni problemy uppavlinnia ta financovo-hohpodapеckoi diallnocti pidpriemctva. – Khapkiv : NTU «KhPI». – 2011. – № 61. – С. 141–146.
15. Clipa O. Z. Kadrova bezpeka pidpriemctva: poniattia, ctруктура та ocnovni mekhanizmy yii zabezpechennia [Elektronnyi pecupc] / O. Z. Clipa // Naukovyi ohliad. – 2014. – № 1. – Том 2. – Pezhym doctupu: <http://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/96/134>.
16. Tomanevych L.M. Kadrova bezpeka pidpriemstva yak obiekт teoretychnoho doslidzhennia // Zbirnyk naukovykh prats Lvivskoho derzhavnogo univertsytetu vnutrishnikh sprav. Serii: Ekonomichni nauky. – 2009.– №1. – S. 1–8.
17. Chepеp A. V. Teopetyko-metodychni ocnovy zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky mashynobudivnykh pidpriemctv / A. V. Chepеp., O. V. Stepanenko // Ekonomika i pehion. – 2013. – № 3 (40). – С. 78–83.

-
18. Cherednychenko N. V. Kadrova bezpeka yak skladova chastyna ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Elektronnyi resurs] / N. V. Cherednychenko. – Rezhym dostupu : <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/8570/1/579.doc>.
 19. Shvets N. Metody vyivlennia i zberezhenia kadrovoi bezpeky, abo yak peremohty zlovzhyvannia personalu [Elektronnyi resurs] / N. Shvets // Personal. – 2006. – № 5. – Rezhym dostupu <http://www.personal.in.ua/article.php?id=291>.
 20. Shypa T. B. Oboycta bezpeka ppatsivnyka yak ocnova hapantuvannia ekonomichnoi bezpeky pidppriemstva [Elektronnyi pecupc] / T. B. Shypa // Efektyvna ekonomika. – 2015. – № 10. – Pezhym doctupu : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4408>.
 21. Ekonomika pidpriemstva / Pid red. L. H. Melnyka. – Cumy: «Universytetska knyha», 2003. – 638 c.
 22. Yaremenko O. F. Kadrova bezpeka pidpriemstva: kontseptualni osnovy zabezpechennia / O. F. Yaremenko. // Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. – 2016. – № 2. – Tom 1. – S.29-32.
 23. Darnton G. Business Process Analysis / G. Darnton, M. Darnton. – London: Tompson Business Press, 1997. – 311 p.
 24. Ritson N. Strategic management / N. Ritson. – New York: Neil Ritson & Ventus Publishing ApS., 2011. – 52 p.